

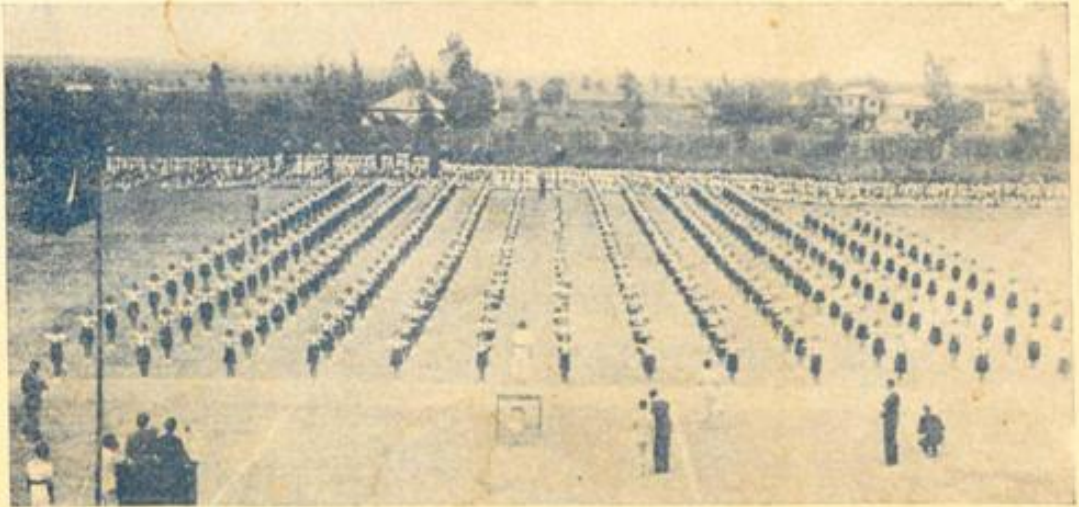
ŞEŞİTİMİE

M A Y I S 1 9 4 0

Adana Kız Lisesi Talebe Yazıları

410 410 Sente Soykan

Ruhu mefkûreye bağlanan, başı yüksekere bakmağa alışan genç ve dinç bir nesil gelecek için ne'er yaratmaz?

3

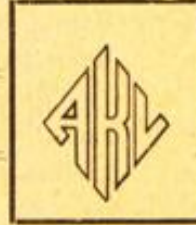
İÇİNDEKİLER

Atatürk'ün Gençliğe hitabesi	Melâhat Tangüner
19 Mayıs	
Atatürk günü Halkevinde	
verilen konferans	Bedia Bayhan
Gençliğe l...	Emsâl Gün
Hayat ve Gençlik	Belkis Menemencioglu
Ahmet Haşim ve Sembolizm	Süreyya Okyay
Ş A I R (Şiir)	Nezahet Ulutaş
B I Z (Şiir)	Nerime Gündüz
Bürüçekte Mehtap	Güner Yüksek
X Işınları	Süheylâ Akat
Destanlarımız	Nimet Mutlu
Kötülüğe karşı iyilik	Atiye Akcan
Benim Güneşim	Bedia Bayhan
Öksüz Çocuk	Neclâ Koyutürk
Kömürlerimiz	Aliye Tanış
İstanbul (Pierre Loti'den)	Nihal Barutçuoğlu
Kıskançlık	Fahriye Kırklar
Sanat Sevgisi	Nerime Gündüz
Hatay Seyahatı	H. Ilgaz
Bir köpeğin sadakatı	Mediha Koçak
Musiki terbiyesi hakkında düşünceler	Âliye Uzlukaya
Gece	N. G.
Dünyayı dolaşan esrarlı tel	
nasıl bulundu ?	Kayahan Tunçay

MAYIS 1940

SESİMİZ

BİRİNCİ YIL

SAYI: 3

19 MAYIS

Her milletin hayat safahatında, istikbâl için gaye ve hareket kaynağı sayılan milî, mukaddes günler vardır: Bizim 19 Mayıs gibî..

19 Mayıs, iç ve dış âlemde bize reva görülen kaksızlıklara isyan ettiğimiz, ihtilâl bayrağını çektiğimiz gündür.

Bu tarih, Türk milleti için yeni devrin, yeni hayatın, rönesansın arifesi olmuştur. Biz 19 asır içinde yapamadığımızı 19 Mayıs günü başlayan hareketle başardık.

Bugün öz sahibi olduğumuz toprak, onun üstünde yaşayanların istiklâl, hürriyet ve kültürü 21 yıl evvel bugün, elimizde iğreti şeyler halinde,

Atatürk'ün Gençliğe Hitabı

Ey Türk Gençliği !

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ile ebed muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en büyük hazinendir. İstikbalde dahî, seni bu hazinenden mahrum etmek isteyen, dahili ve harici bedhahların olacaktır. Bir gün İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vaz feye atılmak için, içinde bulunduğun vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmiyeceksin. Bu imkân ve şerait çok nâmüsaî mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, orduları dağıtılmış, ve memleketin her kögesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde iktidare sahip olanlar gaffet ve dalâlet ve hattâ hiyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler. Millet, fakru zaruret içinde harap ve bitâp düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı ! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi vazifan, Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur !..

ATATÜRK

paylaşlamayan bir davâlı mal gibiydi. Dün sultanın elinde olan bu yurt tapusu, bugün meclisimizde, bu toprakların sahiplik hakkı, Türk cemiyyetindedir. Bu memlekette hürriyet, hak, nizam lehinde, sonu muzaffer ihtilâl, 19 Mayıs'ta başladı. Ve hürriyet için koşan milyonluk kitlelerin başında **Mustafa Kemal** vardı; Türk milletinin yetiştirdiği **Mustafa Kemal**. Türk milletini bugünlere erdiren **Mustafa Kemal**..

Sevgili **Atatürk**, 21 yıl öncenin 19 Mayısını şu yolda anlattı:

"Türk ordusunun elinden topu, tüfeği alınmış, itilâf devletleri beynelmîlel ni-

• Tatbik eden, icra eden, karar verenden daima daha kuvvetlidir.

Atatürk

Atatürk Günü Halkevinde Yapılan Gecé Töreninde Verilen Konferans

Aziz Dinleyiciler.

Bana, bu kıymetli akşamda size söz söylemek selâhiyetinin verilmiş olması, kalbimde büyük bir iftiharın doğmasına vesile olmuştur.

Size, uzun uzadıya Atatürk'ten bahsedecek, onu yeniden tanıtmaya çalışacak değilim. Çünkü bu mukaddes vazifeyi, benden önce ve benden selâhiyetli olan kimseler gerek söz, gerek yazı ve gerekse çıkırık şeklinde pek güzel başarmışlar, dolayısıyla sizler de az çok tatmin olunmuşsunuzdur. Şimdi söyleyeceğim bir kaç basit cümle ile, onun benim için çok

zamları tanımıyorlar.. Adana Fransızlar elinde, Urfa, Maraş, Antep İngilizlerde.. Antalya ve Konyada da İtalyanlar.,,

Bu dramatik tablolar karşısında Türk milleti daha fazla seyirci kalmazdı; kalmadı: Bu facia sahnelerine atılarak seyirci cemiyete "Hürriyet için çarpışan Türk,, eserini oynadı. Bu eser, dünya için yepyeni bir mevzudu. Bunu, hayret, takdir ve hasedle mezcolmuş bir ruh hâleti içinde, Türkü sevmiyenler bile alkışladılar.

İşte 19 mayısın satırlara sığdırmağa çalıştığımız geniş mânâsı!

Türk gençliğine "Spor ve gençlik bayramı,, diye ithaf edilmiş olan bu tarih, bizim inkilâp dininin, bizim topraklar üstünde kurulduğu gündür. Ve bizler bu devrim mezhebinin karakteri değişmez âzâlarıyız: Kalbimizde **Atatürk**, başımızda **İnönü** müzle!

IV C. 804

Melâhat Tangüner

kıymetli olan hatıralarından birini anlatacak, kendisini Adanada ilk ve son defa gördüğüm zamanki intibalarımı nakledeceğim.

Bundan tam iki yıl evvel ılık bir bahar günüydü. Mektepte her zaman-kinden başka türlü bir hazırlık ve intizar heyecanı vardı. "Yarın gelecek,, diyorlardı. Bir sürü genç ses cıvıldaşıyordu:

— Atatürk geliyor! Atatürk geliyor!

İnanılmıyan saadettler tahakkuk etseler bile, nihayet günün birinde kendilerini şaşkınlıkla karşılayan insanlar için bir an belirip sonra, tekrar kaybolan güzel hayallerden başka birşey olamazlar. Atatürkü de görmek bende bu cins meserretlerin hülyalı sevincini yarattı.

İstasyon caddesinde saatlerce bekleşlik. Bu intizarda bizi hem kuvvetlendiren hem de üzen bir şey vardı. Askerî bandonun coşkun ahengi arasında üstü kapalı bir otomobil yavaş yavaş süzülüp geçti. Duvar çerçevelerinde, kitap kapaklarında çelik iradenin sertleştirdiği, keskin çizgili yüzü tasavvur ettiğimden bambaşka idi. Uçları alınına doğru kalkık kalın kaşlarının altından etrafa sevgi nazarlarıyla bakan mavi gözlerinde, kışın nadir görülen berrak göklerinin aydınlığı vardı. Güneşin yakıcı hararetile tunç rengini alan çehresi, çetin mücadele yıllarının zafer nişaneleri olan ince hatlarla manâlandırılmıştı.

Oh, Yarabbi, dedim. Geniş meydanları şerefliendiren muazzam âbidelerin senbolize ettiği büyük kahraman

- **Büyük muvaffakiyetler kıymetli anaların yetiştirdikleri güzide evlâtlar sayesinde olmuştur.**

şimdi karşımda tevazu ile gülümseyen bu sevimli adam mıdır? Katiyetle söyleyebilirim ki, hayatımda resimle hakikatın bu kadar değişik olduğunu ilk defa gördüm.

Maddî varlığı büstlerine tamamen intibak ediyordu. Fakat hakikî Atatürk'ün derin gözlerden fıskıran sıcak baba ifadesindeki ateşin kudretini, hiçbir gölgede görmemiş, hiçbir taş-çehrenin iki hafif inhinadan ibaret olan cansız çukurluklarında bulamıştım. Onların harâreti muhayyemdeki çelik yüzü, birdenbire, ateş karşısında eriyen kızıl renkli demirlerin yumuşaklığıyla kafamdan kalbime akıverdi.

Bu büyük adamı, gerilen avuçlarım yanıcıya kadar alkışladım.

Bir iki dakikalık bir temaşanın yarattığı zevk ve hayranlık bütün benliğime yayılmış, beni bir saadet çılgınına çevirmişti. Ne yazık ki biraz sonra içimde ilk görüşün sonsuz sevinci ile, son vedanın nemli hüznü birbirile kaynaştı. Gözlerim bu imtizacın verdiği buruk lezzetle kamaştılar.

Bana bu saatlerce bekleyiş o kadar kısa göründü ki, kendi kendime :

— Ya o bir gün böyle aramızdan kaybolup giderse? dedim.. Etrafımdaki kaynaşan kalabalığa baktığım zaman derinleşen hislerimin uçuruma saptığına zahip olarak korkunç bir kâbus gördüğüme inandım.

Aynı günün ikinci vakti, yine aynı heyecan ve sabırsızlıkla mektebin kapısı önünde bekledik. O buradan da geldi geçti... Rüyalarım da Atatürk'ü mektebimize gelmiş, bizimle konuşuyor gördüm. Sabahleyin gözlerim, hayal gibi kaybolan hakikati aradı, durdu. Gitmiş... dediler.

Senelerdir hayalimde yaşayan bü-

yük kahramanın güzel başı, tekrâr muhayyemlemin rengi değişen örtüsü altına gizlendi. Orada sükûn içinde çoğaldı, binlerce, yüzbinlerce Atatürk; gülümseyen Atatürkler doğurdu.

En kırgın, en ümitsiz zamanlarımda beliren siyah dumanlar hep bu parlak çehrelerin sıcak nefesleriyle dağıldılar. Muvaffakiyetlerimin, galibiyetlerimin sırlarını hep bu ebedî ışıklar saçan mavi gözlerden sezdim.

Güçlükler, engeller hep bunların bakışlarından dağılan kudret ve enerji ile yenildiler.

Artık ben ikilemişim. Mevcudiyetime vücudumdaki kıymetsiz baş değil; benliğimde taşıdığım binlerce, yüz binlerce baş birden hâkim olmuşlardı. Artık onlar beni, hayatın ebediliğine inandırmışlardı. Belki de burada yanıyordu.

938 yılının 10 teşrinisani gününde vatanın kalbine inen zalim darbe onun aziz vücudunu ebediyen aramızdan çekip götürdü. Islak gözlerimle karar içime baktım, orada taptaze bir çehre; renk saçan, koku saçan, kudret ve ümit saçan binlerce çehreler vardı. Gözyaşlarımı sildim, ıztıraplarımı boğdum. Bunlar daima :

— Ben buradayım, burada kalacağım! Diye bağrıyordu.

Şiddetle silkindim. Kalbin yumuşattığı insan kayboldu, şuurun sertleştiği bir kuvvet doğdu. İşte o andan itibaren ben bir kuvvetim. Günden güne artan, günden güne yayılan bir kuvvet!

Yaşamak kudretini ondan aldığımız için sizler de birer kuvvetsiniz. Meydana getirdiğimiz topluluğun ideali ise bilmem ondan başka bir şey midir.

VI Edebiyat 527

Bediâ Bayhan

• Bir Türk dünyaya bedeldir.

Atatürk

Görmek öğrenmek demektir.

Gençliğe!...

Hayat ve Gençlik

Yıllarca, koyu bir istibdadın demir halkalarını bileklerinde taşıyan ve o halkaların altında, için için ağlayan, için için eriyen bir ulusun bağrından doğan hür ve mes'ut nesil!..

Asırlarca, mukaddes yurdunun, hissiz çizmeler altında çiğmenen mubarek toprağının ve bu toprak altında uyuyan binlerce şehidin mubarek ruhlarının inlediği zamanları unutma...

Kararan bahtını ağartan ve kararan semanı aydınlatan, yavaş yavaş sönen bir istiklâli, bir daha sönmemek üzere ebedî yapan bir (dehâ) yı unutma ...

Sana emanet edilen hür bir vatanın daima yükselmesi ve daima en ilerde olması için çalışmayı, sana emanet edilen "Türk istiklâlini ve Türk Cumhuriyetini daima muhafaza ve müdafaa etmeyi," unutma!...

III B 761

Emsâl Gün

Hayat, bir bozkırdır. Gençlik, burada bahar yağmurlarıyla yeşeren renk, renk çiçeklere benzer. Bunların ömürleri kısadır, kuvvetli bir sıcak herşeyi soldurur.

Hayat, bir rüzgârdır, her yerde hükmünü bir türlü yürüterek gider; gençlik, onun eserken dağıttığı koku gibidir. Bu güzel kokuyu zamanında çok derin teneffüs edenler bahtiyardırlar.

Hayat bir çöl, gençlik, onun serabıdır.

Hayat bir ummandır, gençlik bu ummanda dolaşan seyyaha benzer.

Hayat bir uçurumdur, gençlik bunun yanında yürür. Zayıf karakterlerle gençlik bu uçuruma yuvarlanır. Bir defa düştükten sonra da geri dönmek için o dik yokuşlar kolay kolay tırmanılmaz.

Hayat bir ufuktur. Arasına yağmurlarla, fırtınalarla kararsa da yine güzeldir.

Gençlik bunun baharıdır. Çok renkli, fakat o nisbette de ömürsüz bir bahar.

Ahmet Haşim ve Sembolizm

1885 te doğan Ahmet Haşim yedi sene önce 1933 yılının 4 haziranında gözlerini yalnız ızdırabını tattığı dünyanın rengine ve ışığına kapadı. Her geçen yıl, her geçen ay hatta her geçen gün Onu biraz daha bizden uzaklaştırıyor.

*Durgun suya baktım ve dedim ah ölebilsen
Mademki yok ağlıyacak mevtime kimsem*

Diyen Haşimin bir gün gelecek hafızamızda bıraktığı güzel hatıralarla beraber maddî varlığının bütün izleri silinecek. Çünkü hayatın ve insanın tiyneti bu... Fakat San'at bakımından ebedileşen Haşim, bilâkis günden güne canlanacak ve yaşayacak...

Göl Saatları şairinin ismini söylerken senbolizm kelimesini de aynı zamanda hatırlamış oluyoruz. Ve derhal "Senbolizmi anlıyan, daha doğrusu duyan ve onu hülya dolu mizacına uydurarak şahsî bir kılığa sokan şüphesiz Ahmet Haşim'dir.,, Diyoruz.

Sembolizm sembolcülük demektir.

Hayat topraktan gelir, toprağa gider. Gözler ilk açıldığı anda görülen bu âlem, son kapanışta da bulunduğu gibi terkedilir, Gençlik te hayal kaynağından doğar, hatıra denizine dökülür. İnsan bir rüya âleminde yaşadığını zanneder. Yalnız o günlerin hatıraları gidenin, geri gelmiyeceğini söyler.

Gençliğin kıymetini bilmiyenler hayata lânet ederler. Bunlar hayatın oyun, gençliğin de bunun neş'esi olduğunu düşünmezler.

S A. 523

Belkıs Menemencioğlu

Sembol beşeriyet kadar eskidir. Bunu her devirde ve her milletin edebiyatında bulmak mümkündür. İnsanı arslana benzetmek arslanı insanın şecaatına sembol yapmaktan başka birşey değildir. İnsan dimağı bir şeyin mahiyetini, mücessem şeklini görünce daha iyi anlar. Hele mücerret mefhumlar maddî misallerle insan zihnine daha açık olarak akisler yapar. İşte bunun içindir ki, bütün şairler esasen sembolisttir. Fuzulinin Leylâsı güzellik, Mecnunu da aşk timsalidir. Fakat tek taraflı birer sembol. Bugünkü anladığımız manâda sembolizm 19 zuncu asrın ikinci nisfında "1880 senelerine doğru.,, Fransada yayılmıştı. Herşeyin bir tasavvur, bir hayal olduğunu iddia eden bedbin, esrar dolu bir felsefenin edebî ifadesidir. Bu edebî meslek bizde en hakikî mümessilini Haşimde bulmuştur.

Göl Saatlerinin başındaki mukaddemede

*Seyreyledim eşkâli hayatı
Ben harzu hayalin sularında
Bir aksi mülevvendir onunçün
Arzın bana ahçarü nebati*

diyen Haşimin bu mısraları muhtelif zekâlara hitap eder. Herkese göre manâ kapıları açıktır. Muhakkak ki şirde bir çok manâlar vardır. Bu manâların hiç biri birbirine nazaran daha doğru ve daha yanlış değildir. Her okuyucu bir şiiri şahsî temayüllerine, hayal zenginliğine ve ihtisas kabiliyetine göre anlar. Buna anlar bile demek güç olur. Sadece duyar..

Haşime göre : "En güzel şiirler manâlarını kariin hayalinden alan şi-

- Bir memleketi işgal ve zaptetmek o memleketin sahiplerine hâkim olmak için kâfi değildir. **Atatürk**

ŞAİR

*Satırların hayatın akislerini taşır,
Şair sana hayatta ağlamak mı yararır ?
Evet çünkü hayatın çoğu hicran doludur,
Şu ufka yaklaşan hat sonsuzluğun yoludur.*

*Şair her ağıldıkca gözünden akan yaşlar,
Onun mısraları ki hıçkırıklarla başlar.
Her an hem ızdıraba, hem neş'eye yoldaştır,
Şiirler en son kalan çürümez birer taştır.*

4 D. 685

Nezahat Ulutaş

BİZ

*Tarihlerden hız aldık, gidiyoruz zafere,
Ebedi güneşlerin bulunduğu o yere,
Tanrılaşan Ataya, emelimiz ulaşmak
Mucizeler yaratıp, asırlardan da taşınmak.*

*En yüksek şahikamız, ebediyet olacak,
Türkün altın tarihi hep zaferle dolacak.
Daima ileriye, gittikçe ileriye,
Dönmiyerek bu yoldan hiç bir adım geriye.*

*Mabudumuz, Atadır, kâbemiz aziz vatan
Gönlümüz iman dolu, yolumuz daima tan
Yaşamak Türklük demek, Türklük demek yaşamak
Daima yüzümüz ak, gönlümüz alnımız ak.*

VI Edebiyat 539

Nerime Gündüz

irlerdir., O, açık olmıyan, her oku-
yan ve anlıyana göre manâ anlatan
şiiirler yazmıştır. Bir rüya gibidir. Şi-
irlerinde kokular renklerle, renkler
seslerle konuşur. Karanlıklarda ay
ışıkları ile yıkanan, sessizliklerde du-
yulan bu konuşma yalnız ruha hitap
eden bir fısıltıya benzer. Bu fısıltı o
kadar gölgelere kavuşmuştur ki,
duymak için evvelâ gözleri gölgele-
re alıştırmak mecburiyetindeyiz..

Haşim hayata olan sonsuz sevgi-
sinden, tatmin edilmeyen isteklerinden
dolayı hayatı daima karanlık ve yarı
karanlık görmeğe alışmıştır.

Melâli anlamıyan nesle âşina değiliz

Diyen şairin melâlini, hayata olan
sonsuz sevgisinde, tatmin edilmeyen
arzularının coşkuluğunda aramalıdır.

Her büyük şairde olduğu gibi
Haşimde de realiteden, realitenin ba-
yağılığından kaçmak, ideal, muhayyel
bir beldeye çıkmak isteyen bir ruh
vardır. Haşim hemen bütün şiirlerinde

daima tahayyül ettiği o beldenin işti-
yakı ile yanar ve yaralı gönlüne sü-
künü orada arar.

O belde

Durur menâtıkı duşize tahayyüde

Mavi bir akşam

Eder üstünde daima âram

Eteklerinde deniz

Döker ervaha bir sükünü menam

Serbest nazım da senbolizmin icat-
larından biridir. Hasim en güzel şiir-
lerini bu nazım tekniği ile yazmıştır
denilebilir. Ruhu gibi dağınık olan
bu nazımla eserler verişi kendisini
günden güne olgunlaştırmıştır. Ölüm
Onu susturmamış olsaydı O, ruhundan
daha neler fısıldıyacaktı..

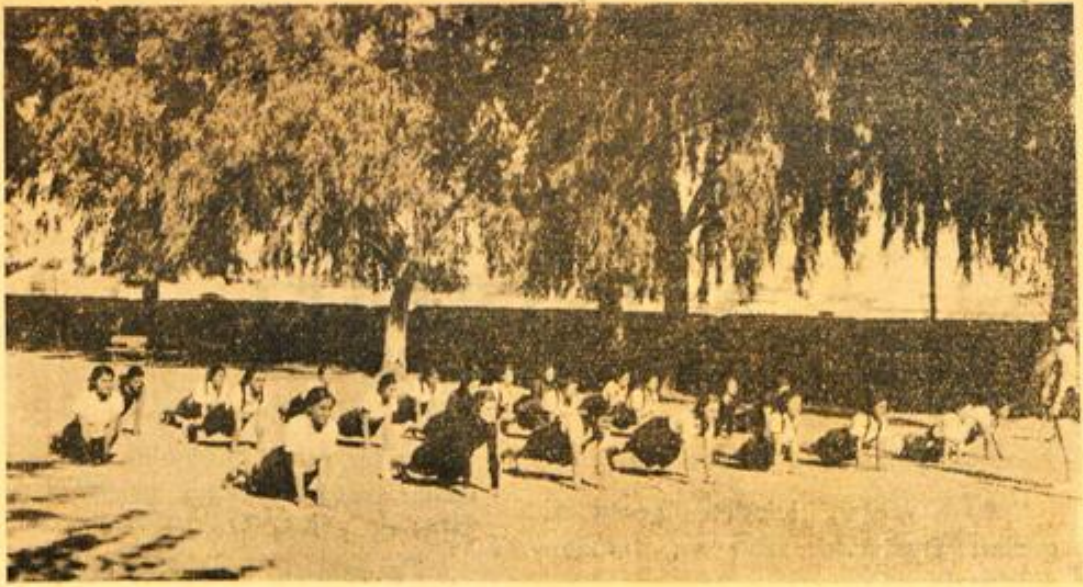
Haşime göre: "Bir bal kavanozu-
nun etrafına dolan arıların çıkardıkları
kanat sesine karşı, kavanozu görme-
den ses duyan kulakların zevki niha-
yetsizdir.,,

Hakikatın görünmeden herkese
bir hisse vermesini ister..

VI Edebiyat 306

Süreyya Okyay

- **Bir millet, bir heyeti içtimaiye, yalnız bir ferdin gayreti
ve meşaisi ile bir hatve bile atamaz. Atatürk**

Koşan, atılan yeni neslin ileriye bakan gözlerinde mustakbel saadetlerin müjdeleri okunuyor.

Bürüçekte Mehtap

Benim Bürüceği sevmemin ve ona daima hasret çekmemin sebebi, ne güzel evleri, ne yolları, ne dağları, ne de coşkun akan sularındır. Yalnız ve yalnızca mehtabıdır.

Ayın karanlık on beş gününü yaşamıyormuş zannederim, aydınlık on beş gün benim en neş'eli ve en şen olduğum zamandır. Ayın en parlak olduğu 13 - 14 üncü günlerinde pencereden baktığım zaman neler, neler görürüm ben .

Ay her gece : bir bakır tepsi gibi önce dağın arkasından bütün tabiata neş'e veren şualarını, sonra yavaş, yavaş utarıyor da çıkamıyormuş gibi kendini gösterir.

Ayı gök yüzünde seyretmek doyulmaz bir zevk olduğu gibi ağaçların dalları arasından süzülerek yere yaydığı ışıklar da seyrine doyulmayan bir manzara teşkil eder.

Ayın geç doğduğu geceler pencereyi açar yatağımda , saatlerce , usanmadan onun doğmasını beklerim, ben hiç beklemeyi sevmediğim halde

nedense bu bekleyişten derin bir haz duyarım.

Ay bu 15 gün içinde o kadar parlaktır ki tabiat güzellikleri itibariyle en zengin olan İsviçrede bile böyle bir parlak ay belki görülmemiştir. Bu yaz bu belkiyi de giderdim. 3 kadın bir erkek dört İsviçreli seyyah geldiler, bir günde bize misafir oldular ve gece ay ışığında (mehtapta) gezirken " Biz İsviçrede ayı böyle parlak ve aynı zamanda bu kadar güzel görmedik dediler.

İşte ben bu kadar güzellikler karşısında otururken kendimden geçer ve gayri ihtiyari dudaklarımdan şunlar dökülür :

" Yarap beni de ya bir ressam, yahut ta bir şair olarak yaratsaydın da bu tabiat güzelliklerinden biraz olsun istifade edeydim,, ne çare ki bütün bu meziyetler yerine bu güzellikleri boş göz ve boş kalemle seyretmek nasip

I. E 344
Güner Yüksek

X Işınları

- Geçen nüshadan artan -

x ışınlarının hassaları

A) X ışınları içinden geçtikleri gazları ziyalandırmazlar ve bundan dolayı da görünmezler.

B) X ışınları birçok maddelerle flüorışı meydana getirirler. Meselâ Baryum plâtinoniyenürlü bir ekran üzerine bu ışınlar gönderilirse ekran yeşil flüorışı verir ve karanlıkta da görünür. Kadmiyum tungstatlı bir ekran ise yeşilimsi bir renk verir.

C) X ışınları bir doğru diregetinde yayılır ve birçok maddelerden az veya çok olarak inhiraf etmeksizin geçerler.

Atom ağırlıkları fazla olan cisimlerden daha zor ve atom ağırlıkları az olan cisimlerden daha kolay geçerler. Meselâ bir elin etinden kemik kısmından daha kolay geçtikleri gibi Bu hususta atom ağırlığı 207 olan kurşun X ışınları için gayrişeffaf bir madde addedilebilir.

X ışınlarının bir doğru diregetinde yayılarak atom ağırlığı fazla olan maddelerden geçemiyerek onların gölgelerini düşürmeleri radyoskopinin esasını teşkil eder.

D) X ışınları birçok kimyevî hadiseler meydana getirerek renk değiştirme hassasına da maliktirler. Baryum plâtinasiyenürlü yeşil veya yeşilimsi beyaz camlar bu ışınların tesiri altında esmer renk alırlar. Crookes tüpünün antikatoda bakan kısmında bir permanganat tuzunun teşekkülüyle

viyole bir renk hasıl olur. Yine bu ışınlar kırmızı yakutu yeşile ve mavi safiri de sarıya çevirirler.

Bu ışınların tesiri altında kalan bir camın esası sodyum, potasyum ve kalsiyum ise yeşil, kurşun ise mavi bir renk alır.

X ışınları fotoğraf camları üzerindeki gümüş bromüre de tesir eder ve nüfuz etme kabiliyetleri sayesinde görünmeyen cisimlerin fotoğraflarını tersim ederler. Bu radyografinin esasını teşkil eder.

E) X ışınları uzvî cisimlere de tesir ederler. Bu sebeble X ışınlarına uzun müddet maruz kalan organizmalarda derin yaralar açılır. Bunun önüne geçmek için bu ışınlara karşı gayri-şeffaf bir madde olan kurşundan yapılmış levhalar, kurşun ihtiva eden camlar, kristallardan müteşekkil kalın camlar ve kurşun oksidlerini ihtiva eden maddeler kullanılır.

F) X ışınları gazları iyonize ederek elektrikle yüklü cisimlerin boşalmasına sebebiyet verirler. Meselâ doldurulmuş bir kondansatörün armatürlerini bir elektroskopa bağlaçımızda elektroskopun varakları birbirinden ayrılırlar. Bu kondansatörün amatörleri arasından, kurşun bir diyafрамdan geçerek gelen X ışınlarını gönderelim Eleptroskobun yaprakları birbirine yaklaşır. Bu bize kondarsatörün boşaldığını bildirir.

Burada x ışınları hava moleküllerine çarparak onları iyonize etmiştir

Bu iyonlardan pozitif elektrikle yüklü olanlar negatif ve negatif elektrikle yüklü olanlar pozitif armatürler tarafına giderek onları boşaltmışlardır.

G) X ışınları ne manyetik alanlarda ve ne de elektriki alanlarda sapmazlar. Bu da bizi x ışınlarının katot ışınları gibi elektrikle yüklü partiküllerden ibaret olmadıkları fikrine götürür.

H) X ışınları halâda ve havada ışığın hızına eşit bir hızla (Saniyede 300,000 Km) intişar ederler.

I) X ışınları tamamiyle polarılabilirler. İlk defa Barkca polarılmış X ışınları elde etmeğe muvaffak olmuştur. Buna göre yalnız enine titreşen hareketleri polarılabildiklerinden X ışınlarının da bir esince titreşim hareketi olduğu anlaşılmıştır.

J) X ışınları bir titreşim hareketi olduklarından dalga boyları vardır. Bunların dalga boyları son zamanlarda kırılmaları yardımıyla hesaplanabilmiştir. Bu hesaplar neticesinde X ışınlarının ortalama dalga boylarının 1 angströn ($\frac{1}{10^{10}}$ mikron) olduğu anlaşılmıştır. X ışınlarının dalga boyları çok küçük olduğundan bunlarda uzun zaman yansıma, kırılma ve kırınım olaylarının olup olmadığı anlaşılamamıştır. Fakat daha sonra molekülleri muntazam bir surette tevzi ve taksim olunmuş bir kırystal kullanmak suretiyle muntazam sıralanmış bir sıra leke elde edilmiştir ki bu da X ışınlarının kırılmaya uğradıklarını ortaya koymuştur.

Yansımalarına gelince, en mücellâ satırlar bile çok küçük dalga boyuna sahip olan bu ışınlara pürüzlü gelmekte ve yansıma olayları tetkik edi-

lememekteydi. Fakat bugün atomlardan teşekkül etmiş billûr plânlarının X ışınları için yansıma düzlemi olarak kullanılabilecekleri anlaşılmıştır.

Bugün dalga boyları itibarile X ışınlarının takribi olarak 500 angströn ile 0,1 angströn arasındaki ultraviole ışınlarla radyomun ışınları arasındaki geniş sahayı işgal ettikleri tahmin edilmektedir.

Bu ışınlardan dolayı boyları 0,05 angström ile 20 angström arasındakiler daha az gerilimle elde edilen çabuk massedilen yumuşak X ışınlarıdır. Dalga boyları bunlardan küçük olan yüksek bir gerilimle elde edilen çok girici ışınlar sert X ışınlarını teşkil ederler.

X ışınlarının dalga boyları atom kutruna yakın olduğu için bu ışınlar vasıtasile cisimlerdeki atomları bağlama tarzları tetkik edilmektedir.

K) X ışınlarının dalga boyu ışığın dalga boyundan 10,000 defa küçük olduğundan bu ışınlar altında mikroskopla tetkik edilen bir cismin alelâde ışık altında tetkik edildiği zamankinden 10,000 defa büyük bir hayali elde edilir.

6 Fev 528
Süheylâ Akat

• Yaşamak için mücahede şarttır.

Atatürk

DESTANLARIMIZ

— Geçen sayıdan artan —

Oğuz Destanı :

Oğuz doğduğu zaman yüzü mavi, ağzı ateş gibi kırmızı, kaş, saç, gözü siyah bir dünya güzeliydi. Annesinden ilk sütü emdikten sonra bir daha emmedi. Konuştu, yiyecek istedi, kırk günde büyüdü. Dolaşp oynuyordu. Oğuzun ayakları öküze, vücudu kurda, göğsü ayıya benzerdi. Bögürleri kıllı idi, at sürüsü güder; beygire binerek izinsiz avlanırdı. Günler geçti, Oğuz delikanlı oldu. O zaman memlekette koca bir orman vardı. İçinden dereler, ırmaklar akardı. Hayvanları, kuşları çoktu. Bu ormanda büyük bir canavar vardı. Beygirleri parçalar yer, insanları yutardı. Oğuz bunu öldürmeğe karar verdi. Birgün mızrak, ok, yay, kalkan kılıçla beygire atladı. Herkesin çok korktuğu canavarı öldürdü. Kahraman oldu.

Bir gün Oğuz Tanrıya ibadet ediyordu. Birden karanlık oldu. Gökten mavi, güneşten daha parlak bir ışık indi. Oğuz ışığa yaklaştı; ortasında fevkalâde güzel bir kız vardı. Oğuz onu çok sevdi, aldı. Üç oğlu oldu. İsimlerine Gün, Ay, Yıldız dediler.

Oğuz bir gün ava gitmişti. Ortasında bir ağaç bulunan bir göl gördü. Ağaçta çok güzel bir kız oturuyordu. Oğuz bunu da sevdi, aldı. Üç oğlu oldu. İsimlerini Gök, Dağ, Deniz koydular.

Oğuzhan büyük bir şölen verdi. Tekinlere ve halka dedi ki, "Ben artık sizin Hakanınızın, siz bana hizmet edeceksiniz., Dört tarafa haberler göndererek, Hakanlardan itaat istedi. "Bana tabi olanlara hediyeler verip

dost bileceğim, olmıyanlara düşman kesileceğim., dedi. (Oğuzhan kendisine tabi olmıyanlar üzerine ordusuyla yürüdü, hepsini mağlup etti. Hükümü altına aldığı diğer Türklere muhtelif isimler verdi. Saklaç, Kıpçak, Karluk, Kalaç. Boz tüylü, Boz yeleli, Bozkurt Oğuz'a rehberlik ediyor. Kahraman Oğuzhan şerefle memleketine dönüyor.)

Oğuzhan tarafında beyaz sakallı çok akıllı bir adam vardı. İsmi Uluğ Türktü. Bir gece rüyasında doğudan batıya kadar uzanan altın bir yay, gece tarafına uçan üç gümüş ok gördü. Bunları Oğuzhana söyledi ve nahiye etti. Oğuz çocuklarını topladı. dedi ki "Artık ihtiyarladım. Benim için hükümdarlık kalmadı. Gün, Ay, Yıldız siz doğu tarafına; Gök, Dağ, Deniz siz de gece tarafına gidiniz., Gittiler. Bir çok hayvanlar kuşlar avladıktan sonra ilk üçü bir altın yay, ötekiler bir gümüş ok buldular. Babalarına getirdiler.

Oğuz büyük bir kurultay topladı. Yurdunu Oğulları arasında taksim etti. "Ey oğullarım; çok yaşadım, çok cenk ettim, ok attım, aygırlara bindim. Düşmanları ağlattım; dostları güldürdüm. Gök Tanrıya her şeyi feda ettim. Mukaddes yurdumu da size veriyorum., dedi.

Oğuz destanının bir de islâmiyetten sonra tesbit edilen şekli vardır. Az çok farkla bunun aynı gibidir. Bu destanda da Türklerin itikat ve düşünceleri göze çarpar.

1) Oğuz hiçbir şeyden yılmıyan korkmayan yüksek bir Türk kahramanıdır.

II) Oğuz daima — Şimdi bizim için mukaddes olan — Bozkurt yol gösteriyor.

III) Oğuz "Herşeyi Gök Tanrıya feda ettim,, demekle, o zaman bir Allaha tapıklarını söylüyor.

IV) Destanda tarihî isimlere rastlıyoruz. Meselâ: Kalaç Karluk gibi..

Evvelce de söylediğimiz gibi Türk destanları İslâmiyetten evvel ve sonra olmak üzere iki devreye ayrılır. İslâmiyetten evvelki destanların en mühimleri hakkında kısaca malûmat verdikten sonra İslâmiyetten sonrakilere geçelim.

İslâmiyetten sonraki destanlar çoktur; bazıları evvelkilerin mevzularının biraz değiştirilmesiyle meydana gelmiş fakat ekserisi İslâm, hıristiyan mücahedelelerinden doğmuştur. Bu destanlar daima dinî tesir altında kalmış ve her vesile ile İslâmiyeti methetmiştir. En önemlileri : Manas destanı, Battalname ve Danişmetnamedir.

Manas Destanı: Bugün bilhassa destanî bir hayat yaşayan Kara Kırgızlar arasında hâlâ mevcuttur. Bu destan coğrafi vaziyetleri icabı birçok taarruza uğrayan Kara Kırgızların düşmanlarıyla yaptıkları harplerde gösterdikleri şecat ve yüksek kahramanlıkları eski menkıbelerle karıştırılarak, "Akın,, adı verilen halk şairleri tarafından en samimî bir şekilde ve içten gelen ifadelerle halâ yaşamaktadır.

Manas dünyâ kahramanlarının en kuvvetlisi en üstünüdür. Ok buz adlı atına binerek her kavmi mağlup eder. Bazen esir düşer, fakat muhakkak kurtulur. Ondan yalnız düşmanları değil annesi, aksakallı babası bile korkarlar. Manas vücuduna ok işleminin diye daima demir zırh giyer. Destan muhtelif kısımlara ayrılır: Manasın doğuşu, İslâmiyeti kabulü, evlenip ölme-

si, Manasın ölümünden sonra ailesinin çektiği derin ızdırıp, başlarından geçen hazin maceralar, Manasın dirilmesi, putpereslerle yaptığı mücahedelelerde gösterdiği kahramanlıklar bu kısımları teşkil eder. Nazım yedi heceli (Türkü vezni) dir. Kafiyeleler bazen muntazam bazen yarım, bazen rediflidir. Şair, göçebe hayatını, kahramanları, harp sahnelerini, vefalı sevgilileri en mükemmel bir şekilde tasvir eder. Manas destanı Milâdın 11/12 inci yüz yıllarında teşekkül etmiş zengin bir Türk destanıdır.

Battalname : Battal Gazi Peygamber neslinden gelen bir kahramandır. Onun her yeri zaptedeceğini daha evvel Peygamber haber vermiştir. Battal daha küçük yaşta iken atına biner yakın uzak yerlere giderek düşmanlarını ezerdi. Çok dindardı, keramet sahibi idi. Yalnız İslâm ilimlerine değil hıristiyanlık ahkâmına da Papazlardan daha çok vakıftı. Mefkûresi bütün Rum diyarını İslâm dairesine sokmak ve bu yolda şehit olmaktı. O her gördüğü güzele çabık âşık olurdu. Hattâ ölümü beklenilmeyen bir zamanda bu yüzden almıştır.

Danişmendname: Battalnamenin bir devamıdır denilebilir. Asıl kahraman olan Ahmet Gazi gene rivayete göre Peygamber ailesine mensuptur. Ahmet Gazinin gayesi Battal Gazininkinin aynıdır. O da İslâmiyeti candan müdafaa etmiş ve bu yüzden İslâm olmayanlarla mütemadi çarpışmıştır.

Bu destanlar İslâmiyetin şiddetle hâkim olduğu bir zaman ve sahada doğduğu için Battal ve Ahmet Gaziler Peygamberler ailesinden sayılır. Hakikatte bunlar Anadolu'da yetişmiş halis Türk kahramanlarıdır ve Bunların etrafında teşekkül eden destanlar görünüşte bir İslâm ruhu hâkimiyeti

Yüksek Tahsile Hazırlanan Edebiyat Şubesi talebeleri

Kötülüğe Karşı İyilik

Güneşin ışıkları ortalığı sararken horozların ötüşleri etrafı çınlatıyordu. Bu sırada Doğan da yatağından fırlayıp pencereye doğru yavaş yavaş ilerledi, ve dışarıya baktığı zaman kendi sınıflarında bulunan ve çok fakir olan Yurdakulu gördü. Hemen giyinip aşağıya indi. Arkadaşını çağırırdı. Onu içeri aldığı zaman titrediğini gördü. Ve üstünü çıkararak kendisinin yeni elbiselerini giydirdi. Yedirdi, içirdi. İşte bu sırada Doğanın kızkardeşi Sevim odaya girdi. Ve bağırarak "A... ağabey bu pis çocuk ta kim? Ay ne pis şey," dedi. Fakat Yurdakul her zaman olduğu gibi, insanın izzeti nefesine dokunan bu sözü tatlı bir tebessümle karşıladı ve müsaade isteyip biran evel gitmesi lâzımgel

göstermekle beraber içlerinde eski Türk karakterini taşıyan matiflerde saklamaktadırlar.

5 A : 33 **Nimet Mutlu**

İstifade edilen eserler :

Köprülü Fuat : Türk Edebiyatı Tarihi

H. Âli Yücel. H. Tevfik : Türk Edebiyatı Numuneleri.

Atsız : Türk Edebiyatı Tarihi.

Pertev Beratev : Köroğlu Destanı.

diğidiğini söyleyerek çıkıp gitti. Doğan Sevim'e çok kızdı, fakat ne yapsın ?

Bir ay sonra karneler verildi. Sevimin karnesi çok güzel olduğundan babası ona güzel bir top aldı. Sevim bunu arkadaşı Semraya göstermek için onlara gitti.

Semraların evi deniz kıyısında güzel yalılarından biriydi. Topu alıp oynamaya başladılar. Fakat topu Sevim Semraya atacağı sırada dalğınlıkla denize attı. Top bir karpuz kabuğu gibi batıp çıkıyordu. Sevim ise "Topumu isterim," diye bağırıyordu. Semra da çok telaşlıydı. Ne yapacağını bilmiyordu. O sırada Yurdakul oralarda gezinirken bu ağlamayı duydu. Ve hemen koştu, geldi. Baktı ki denizde bir top yüüyor, kimin olduğunu sormadan hemen atıldı. Topu aldı. Ve sahibine teslim etti. Sevim bunu görünce yüzünün kızardığını hissetti. Ne yapacağını bilmeden evinin yolunu tuttu.

İyiliğe iyilik her kişinin kârı

Kötülüğe iyilik er kişinin kârı

I E 1056

Atiye Akcan

- **Hürriyetin de, müsavatın da, adaletin de noktai istinadı
hakimiyeti milliyedir. Atatürk**

BENİM GÜNEŞİM

Sokaklar, işlerinden dönen insanlarla kalabalıklaşmıştı Herkes, sekiz dokuz saatlik bir çalışmadan sonra evine, yuvasına dönüyordu. Güneş de bütün bir gün gençliğini ve güzelliğini saçtığı beldeden çekilmek için yola koyulmuştu. Gökyüzünde ağır ağır ilerliyor; arkasında kendisinden kopan kızıl ve donmuş ışıklar bırakıyordu. Sema sanki tutuşmuştu. Alevler ağırlaşarak yeryüzüne düşüyorlardı. Tanrının etrafa serptiği duman rengi tüllerden kâinat, hatırlanması güç eski bir rüya gibi soluk ve hareketsiz görünüyordu.

Deniz gitgide esmerleşen köçüklerini ritim taşlarına çarparak isyan ediyor; fakat tabiat kanununun eğilmeyen sert başı önünde balon gibi sönerek geriliyordu. Yaptığından utanan insanların çehrelerindeki ergüvanî renge bürünmüştü. Sönen ışıkların yerini ürpertici bir serinlik almıştı. Köşkün önündeki iki selvi nazlı nazlı sallanıyorlardı .

Baktı... Yorgun gözleriyle batan güneşe baktı. Benliğinin kurak çöllerinde ılık bir suyun fışkırdığını hissetti. Bu, bir isyan işaretiydi!. Gözleri ıslanma içindeki feyezanın nihayet dışına taşığını anlayarak biraz hafifledi. Küçük Gönül :

— Anneciğim, ben akşamları hiç sevmiyorum. Onlar soğuk oluyorlar, dedi.

Kadın ağırlaşan başını bir kaç defa iki yana salladı. Gözleri uzaklara dikildiği halde :

— Evet yavrum diye cevap verdi. Akşamlar soğukturlar, bütün güzellikleri mahvederler...

Gönül, elindeki mendiliyle oynu-

arak sordu :

— Kışın güneş bizi artık ısıtmıyacak değil mi anne ?

Kadın, içindeki duygulara karşı mukavemetinin gittikçe kırıldığını duyuyordu :

— Öyle Gönül, dedi. Kışın çiçekler ışıksızlıktan solar; birer birer ölürlür.

— Amma hiç güneş açmaz mı ?

— Açar çocuğum, fakat ısıtmaz. Yalnız, insanları aldatır. Kış güneşi kar toplar !..

Son kelimeleri söylerken aynaya ilişen gözleri, başındaki ak tellere ilişmişti :

— Kışın karlar güneş ışığı ile erirler, cıvık bir çamur halinde kirli su birikintileri gibi birbirlerini takip ederler..

Yüzündeki derin çizgilerden düşen yaşlar müphemiyetler içindeki gençlik rüyalarını bulandırıyor. Çocuk, dadısının seslendiğini duyunca sırıyarak gitti. Anne, dalgın dalgın arkasından baktı, sonra gayri ihtiyari başı batan güneşe çevrildi :

— Bu güneş yarın tekrar doğacak! dedi. Bugünkünden bambaşka olarak!.. Güzünün önüne çocuğunun masum yüzü geldi. Artık bu hüzne dayanamıyan güneş, büsbütün ortadan kaybolmuştu. Sokağa baktı. Yorgun insanlar evlerine dönüyorlardı !... Karşiki evin bacasına baktı. İhtiyar leylek çoktan yuvasına çekilmişti !... Garip bir hisle perdeleri çekti. Aynadaki ihtiyar gölgesine :

— Sen de bat, senin de batman lâzım!... diye haykırdı. Vücudunu ağır bir külçe gibi kanepeye attı.

Odaya giren Gönül hayretle bir annesine, bir de inik perdelerine baktı.

Öksüz Çocuk

Bir şehrin kale duvarları önündeyiz. Kapılar kapanmak üzere. Herkes koşuyor ve kapıdan geçmek için acele ediliyor.

Tâ uzaktan tepenin üzerinden bir at ve üstünde iki kişi çok hızlı geldikleri halde kapıları kapanmış buldular. Bunlar bir ana ve bir oğul idiler. Uzak diyarlardan buraya geliyorlardı. Çocuğun babası para kazanmak için köylerinden ayrılmış, yıllardanberi geri dönmemişti. İşte bu iki yolcu, bunun için buralara kadar gelmişlerdi. Geceyi duvarın dibinde dizdize geçirdikten sonra sabahleyin şehre girdiler.

Ne yapacaklardı? Hiç görmedikleri bu yerde ne yapabilirlerdi? İlk

Ufak bir tereddütten sonra tekrar hepsini açtı. Akşamın titrek gölgeleri kadının başını sardı. Gözlerini açınca karanlığa sevindi. Kendini büyük bir buhrandan kurtaran küçük kızına yaşlı gözleriyle bakıyor; yüzüne düşen ak saçlarıyla minnettar olduğunu anlatmak istiyordu.

Gönül koşarak annesinin boynuna sarıldı. Kadın, göğsündeki sarı başı öptü. İçinden bir ses : — Güneşim!... İşte benim güneşim!... diye haykırıyordu.

Sevin ey fani!... Hiç bir madde- nin ebedileşemediği bu dünyada, kendi benliğinden bir şey, kendi varlığından bir parça bırakıyorsun. Hayatın karanlık gecelerinde bile insanların göremediği derinliklerin bağrında nice gizli ışıklar; hiç olmazsa müstakbel sabahların tulûlarını müjdeleyen nice nur kıvrımları vardır!... Bugünkü batışın, yarın arkanda bıraktığın hüzmelerle yeni bir güneşin doğacağını müjdeliyor.

Sınıf : VI - E de 527

Bedia Bayhan

günleri kendilerine yer aramakla geçmişti. Nihayet annesi iş yapmak için parayla bir yer bulmuştu. Kazandığı parayı çocuğu için harcıyordu. Çocuğunun ismi Ahmet idi. Birgün şehre kuklacı geldi. Kukla oynuyor çocuklar da seyrediyorlardı. Kukla bittikten sonra sonra Ahmet eve döndü, küçük evlerini şenlendirecek bir çare bulmuştu. Birkaç mukavva parçasını keserek kuklalar yaptı ve hergün biraz daha üzülmekte olan annesini anutmağa çalıştı. Annesi bu kuklaları çok seviyordu. Yavaş yavaş üzüntüleri dağılıyor, günden güne iyileşiyordu. Sabahları babasını aramak gayesiyle çarşıya çıkıyorlar, fakat umitsiz bir halde eve dönüyorlardı. Gene birgün böyle çarşıdan geçiyorlardı ki, ileride büyük bir kalabalık gördüler. Annesi Ahmed'in elinden tuttu ve kalabalığa karıştı.

Birkaç dakika sonra ortada bir sedye ve içinde bir ölü vardı. Ahmed'in annesi bu ölüye dikkatle baktı, baktı ve sonra kesik bir çığlık koparak oraya yığıldı.

Artık anne ölü gibi yatağında yatıyordu. Ona bakacak bir tek doktor vardı. O da Ahmet idi. Ahmet ona sokakta sattığı kukla parasile süt alıyordu. Canı sıkıldığı zaman kukla oynatıyordu. Gene annesinin çok fenalaştığı bir gündü: Annesi Ahmet'ten biraz kukla oynatmasını istemişti. Ahmet annesinin yatağının ucuna bir bez gerdi ve oynatmağa başladı. Annesi gültüyordu, Fakat biraz sustu. Çocuk durmadan oynatıyordu. Halbuki anne çoktan derin ve ebedî uykusuna dalmış ve bu sefaletten kurtulmuştu.

Neclâ Koyutürk

- Medeniyet öyle bir ışıktır ki ona bigâne olanları yakar, mahveder. **Atatürk**

KÖMÜRLERİMİZ

— Geçen sayıdan artan —

Uzun tetkikler neticesinde Kozluda 60-70 m. altta Çaydamara rast gelinmesi muhtemel görünüyordu. İlk zamanlarda yapılan tecrübeler tahminleri teyit edecek bir emare ile karşılaştı. Fakat ele pek çok grizolu bir damarcıktan başka birşey geçmedi. 1931 yılına gelinceye kadar senelerce devam eden hummalı teşebbüsler bir tek müsbet netice vermeksizin yüz üstü bırakılmışken Kozludaki faaliyet Türk teşebbüsünün yepyeni bir zaferini daha kaydetti. Bu zamana kadar kömür havzalarımızda sondajla araştırmalar hiç yapılmış değildi. Bu yeni ve isabetli usulün ilk başarılı şerefi de milli maden tetkik ve arama enstitüsüne mazhar olmuştur. Çaydamarda sıkışmış gazin tazyikinden yeryüzüne kadar su çıkmıştır.

Biliyorsunuz ki; bütün medeniyete hareket emrini veren kömürdür. İşte tabiat verimi servetlerimiz yer altında dururken öte taraftan da milli servet olan ormanlarımızı tahrip etmekteyiz. İnsan için ciğer ne ise, yurt için orman odur. Bunun için ormanlarımızı eski alışkanlıkla baltanın gaderine değil, esaslı bir çalışma programına bırakmalıyız.

Taş kömüründen maada yurdumuzun her köşesinde hiç değilse mahalli ihtiyaçları karşılayacak linyitlerimiz vardır. Linyit tamamile teşekkül etmemiş bir kömürdür. Terkibinde % 55 % 70 karbon vardır. Ekseriye 3 üncü zaman arazisinde bulunur. Kütahyadaki linyitler kemiyet itibariyle şayanı dikkattir. Seyit Ömer civarının ölçülen linyit tonajı 1,000,000 tona yaklaşıyor. Tavşanlı, Emek, Soma linyitleri de ehemmiyetlidir. Aynı zamanda Bolu, Dumlupınar, Şarkî Anadolu linyitleri de mühimdir.

Yapılan istatistiklere nazaran linyit miktarı şöyledir :

Sene	Ton olarak
1929	11,558
1930	9,389
1935	73,355
1937	116,397

Ticaretimiz : 1935 yılında İtalyaya 391,208 ton olan satışı 1936 yılında 223,982 tona düşmüştür. Yine 1935 yılında Brezilya sevkiyatı 61,000 tondan 121,558 tona çıkmıştır. Fransaya açılan satışta 34,124 tonla haric piyasamızın % 7,3 ünü teşkil etmiştir.

Kömür sanayiinin mevkiini büyük kurtarıcı Ebedî Şef gösterdi. Celâl Bayar Milletini malî ve teknik kabiliyetini etrafına toplayarak harekete geçti.

Türkiye iş bankası, Türk İnkilâbının ve Cumhuriyetin eseridir. Kuruluşunun 2 nci senesinde kökleştirmek için "Kömür,, meselesini ele almıştır. 1926 yılında Zonguldakta 1,000,000 lira sermaye ile (Maden kömürü işleri Türk anonim şirketi) ni kurmuş, 26 İnkilâbınun 926 yılında 500,000 lira sermaye ile (Kozlu istismar madenini) tesis etmiş, 1 Nisan 1929 yılında 3,000,000

lira sermaye ile (Kozlu kömür işleri Türk Anonim şirketini) 1934 yılında (Kireçlik istismar mıntakasını) satın alarak çalışma hacmini genişletmiştir. Ocakları içinde imâlâtı teknik esaslara istinat ettirirken öbür yandan da ocakları makineleştirilmeğe başlanmıştır.

Kömür iş (Kozlu kömür işleri Türk Anonim Şirketi) bulunduğu tarihten itibaren 1929 senesi sonuna kadar tetkikle uğraşmış 1930 senesinden itibaren istihsalâta başlamıştır. Şirketin 1929 senesinde sermayesi 2,544,349 lira kıymette iken.

1930 Yılında	74,000 Lira ilâve ile
1931 "	175,355 "
1932 "	86,573 "
1633 "	151,433 "
1934 ;	117,762 "
1935 "	209,712 "
1936 "	586,426 "

Tesisat kıymeti 3,961,096 lira alınmıştır.

İkramiye ocağının kömürlerini toplayan bölgeye getirmek için saatte 100 ton kömür nakline kabiliyeti 830 m. uzunlukta bir havai hat tesis olunmuştur. Ocakların herbirinde anayollar açılmış ve İhsaniye ocağının kömürlerini daha kolay ihraç için mail bir kuyunun açılmasına başlanmıştır.

Meydana getirilen elektrik santrali kömür iş şirketine lâzım olan enerjiyi temin ettikten maada Zongulda ki müesseselerin enerji ve tenviratını temin etmekte ve kabiliyeti itibariyle Havzanın istihsalâtı 4,000,000 tona vasil oluncaya kadar da bütün elektrik ihtiyacını karşılayacak kudrettedir.

Kilimli şirketi: Tesisat yekûnu 1936 da 322,183 lira 47 kuruşu bulmuştur.

Kireçlik şirketi: Kireçlik şirketi istismar mıntakasında 1934 İş Bankası tarafından alınarak 3,000,000 lira sermayeli bir şirket tesis olunmuştur. 1636 yılında tesisat 277,000 liraya inmiştir.

Sosyal İlerilik

Banka Havzaya girdiği zaman Türk amelesini çok geri ve iptidai şartlar içinde yaşar ve çalışır bir vaziyete bulmuş ve hemen amelenin refah seviyesini yükseltmek, yaşayış şartlarını ileri bir hale getirmek işini, programının birinci kısmına almıştır.

Bankanın Havza müesseseleri kendilerine ait hiç birşeyi yapmadan işçiye düş yerleri, sıhhi ve ucuz lokantalar, yatakhaneler, sinema, amele çocuklarına mektep, çocuk bahçeleri ve bütün memurlar için içtimai yardım teşkilâtı kurmuştur. Bütün bu faydalı işler Cumhuriyet devrinde meydana gelmiştir.

İstifade edilen eserler :

Cumhuriyetin 15 ve 16 ncı yıldönümü Ulus ilâveleri

M. T. A. Enstitüsünün 1936 senesi 1 inci ve 1937 senesi 2 ncı yayınlarıdır.

5 B — 614

Aliye Tanış

- Maddî ve bilhassa manevî sukut, korku ile, aciz ile başlar.
Atatürk

Yüksek tahsile hazırlanan Fen şubesi talebeleri

İSTANBUL

"Pierre Loti,, den (1)

Ah İstanbul! Beni teshir eden kelimeler içinde daima en cazibi olan budur. Bu isim anılır anılmaz önümdé şu manzara canlanır: Havada, yüksekte, çok yüksekte uzakları mübhemiyeti içinde bazı heybetli şeyler ve şehrin emsalsiz silueti! Deniz ayağının altındadır. Fasilasız bir sarsıntı içinde gemilerin, kayıkların iz bıraktığı denizde bütün şark lisanlarının konuşulduğu Babil kulesi yükselir. Fasilasız bir duman, alışveriş ve ticarî muamelelerini bağran rengârenk kalabalık, yaldızlı kayak ve siyah sandal yığınları üzerinde uzun ufki bir bulut gibi dalgalanır ve her tarafı kaplar.

Şehir burada buhar ve maden kömürü tozlarının altında muallakta gibi görünür. Bizim garb buharlarının civar ufuklarını henüz donuklaştırdığını ve vaktile yelkenlilerin yalnızca gelerek gölgelerinde demir attığı, asırlarla değişmemiş olan, pek beyaz ve belki de gittikçe daha beyazlaşacak

olan bu hareketsiz, mukaddes camiler senelerdenberi İstanbulu süsleyerek ona dünyanın hiç bir şehrinin malik olmadığı eşsiz bir siuuet ve azamet veriyor. Camiler değişmez mazidirler. Onlar, halâ yükseklerde hâkim olan eski müslüman ruhunu taş ve mermerlerinde taşırlar. Eğer Marmaranın veya Asyanın açıklarından bakılırsa ufkun değişik sisleri dışında yükseldikleri görülür. Onlar, denizin, ruhların, kıvıldaayan yeni ve eski herşeyin üzerinde eski hatıra titreyişlerini, İslâmların büyük tasavvufî hulyasını, müthiş Allah ve ölüm düşüncelerini yaşatırlar.

VI Etebiyat 722

Nihal Barutçuoğlu

(1) — Pierre Loti Fransız romancısıdır. 1850 de doğmuştur. Bahriye zabıtlığından yettiği ve dünyanın bir çok yerlerini dolaştı. Tesirli bir melânkoli içinde görüş ve duyularını tesbit eden yazılar yazdı. Yabancı memleketlere, tabiatın muhtelif köşelerine ait tasvirleri hayret edilecek kadar kuvvetlidir. Meşhur eserleri: İzlanda balıkçı, Lotinin evlenmesi, Azade.

- **Kılıç ve Sapan : Bu iki fatihten birincisi, ikincisine daima mağlûp oldu.**
Atatürk

K I S K A N Ç L I K

"Haluk,, la "Bülent,, okula giderken konuşuyorlardı.

— Dünya haritası üzerinde İngiliz müstemlekelerini gösteren vazifeyi yaptın mı Haluk ?

— Yaptım Bülent, Akşam (12) ye kadar oturdum, azamî dikkat sarfederek mükemmel bir vazife yapmağa çalıştım.

— Bilirim... Yaparsın sen, yaparsın. Bu sayede hocaların da gözündesin. Bu sene sınıf geçmen garanti senin. Kaldı ki... Biz kendi başımızın çaresine bakalım..

— Baksana başının çaresine niçin çalışmıyorum ? Bak biraz önce "Akşam tiyatrodaki ne çok eğlendik,, diyordun. Bu eğlence saatlerinden asgarî (2) saatini derse veremez misin?

— Bunlar laf. Gece, mehtapta "Köşe kapmaca,, oyununu bırakıp ta — deli gibi — oturup kafa patlatacağım hal! Sen beni bu kadar akılsız mı zannediyorsun ?

Haluk kızdı :

— O halde başını kurtaracak çareyi git te "Köşe kapmaca,, oyununda ara..

Mektebe gelmişlerdi. Haluk gülerken içeri girdi. Ve "Günaydın çocuklar,, diye bağırıdıktan sonra voleybol sahasına doğru koşmağa başladı.

Halbuki Bülent, sinirliydi. Haluk'a karşı beslediği kıskançlık ve kin hisleri bugün daha çok kuvvetlenmişti. Ve artık bugün bilhassa bugün onu müşkül bir mevkie düşürmeğe karar verdi.

Yarım saatlik teneffüste sınıf mümessili herkesi dışarı çıkardı. Bu sırada Bülent de nöbetçi talebeye "kita-

bımı unuttum, müsaadenle alayım,, diyerek içeri girdi. aceleyle Ha'ukun çantasını açtı. Haritasını çıkardı parça parça etti ve süprüntü sepetine attı.

Telaşla dışarı çıkarken, kitabını almayı unutmuştu.

Nihayet coğrafya dersine girdiler. Hoca, vazifeleri toplayacağını söyledi.

Fakat Halük, emekle yaptığı haritasını bulamadığı için telaşlanmıştı. Sabahleyin çantasına yerleştirdiğini çok iyi hatırlıyordu. Fakat işte yoktu. Aceba birisi tarafından mı alınmıştı.

Çok aradı, bulamayınca hırsından ağlamaya başladı. Gerçi o, hocasının sınıfta tanıdığı en çalışkan çocuklardandı. Fakat niçin bu şekilde hareket etsin ? Öğretmenine herşeyi anlattı: Sınırları bozulduğu için bütün ders ağladı.

Sen saat fizikti. Tecrübe yapacaklardı. Nasılsa çocuklardan birinin ayağı çöp kutusuna çarptı. Ve onu devirdi. O anda Halük hayretten dona kaldı. Çünkü süprüntüler arasında yırtılmış haritasının parçaları duruyordu.

Sınıf mümessili de gayri ihtiyari "Bülent,, diye haykırdı. Fakat Hâlük hemen onun ağzını kapadı ve bir daha bu mesele hakkında hiç kimseye birşey söylememesini rica etti.

Akşam üzeri eve giderken Hâlük Bülenti teşelli ediyordu :

— Ne ziyarı var Bülent. Üzülme. Bu her insanda mevcut olan bir hırsıdır. O halde bunda senin bir kabahatin yok demektir. Ben seni affediyorum. Ama, bunu hayatta göreceğin affların ilki ve sonu olarak kabul et...

II D. 780

Fahriye Kırklar

- **San'atsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir.**

Atatürk

Sanat Sevgisi

İhtiyar adam uyandığı zaman açık kapısından oğlunun odasında ışık yandığını gördü. Saate baktı. İkiydi. Merakla: "Aceba neden yatmadı zaten sıhhati bozuk," diye mırıldandı. Ve gidip bakmağa karar verdi. Robdöşambrını giydi ve dışarı çıktı. Koridor karanlıktı. Sadece karşıda oğlunun odasından kapının üstündeki camdan sızan hafif bir ziya hüzmeleri yere akıyordu.

Odanın önüne gelince durdu. Bir an içeriyi dinledi. Hiç ses yoktu. Sonra elini kapının tokmağına uzattı. Fakat birden hayretle irkildi. Çünkü kapı kilitliydi. Gittikçe artan bir merakla kapıyı vurdu ve bekledi. Fakat hiçbir ses çıkmadığını görünce vuruşlarını artırarak tekrarladı:

— Macit oğlum ne yapıyorsun? Açsana kapıyı. Sessizlik bir müddet daha devam ettikten sonra içerden yorgun zayıf bir ses işitildi:

— Baba! Anahtar kaybettim bulamıyorum.

İhtiyar adam bir çığır gibi geriledi ve kapıya yüklendi. Uç, dört darbeden sonra kapı açıldı. İhtiyar baba içeri fırladı. Fakat girmesiyle hayret ve endişeyle gerilemesi bir oldu. Odanın içi karmakarışıktı. Köşedeki masanın üzerine boyalar ve paletler atılmıştı. Oğlu yazıhaneye kapanmış, başını iki elleri arasına almış huşkuruyordu. İlk şaşkınlık anı geçince ihtiyar adam hemen oğlunun yanına koştu.

— Ne oldun Macit çocuğum? Ne oldu sana?

Genç adam başını kaldırdı. Bom-

boş ve manâsız nazarlarla görmüyormuş gibi babasına baktı. Sonra uzun parmaklı ellerini yavaşça ona uzattı. Fısıltı gibi bir sesle:

— Hiç! Baba, evvelâ şuradaki tabloya bakınız! dedi.

İhtiyar adam hayretle o tarafa döndü. Karşıda büyük ve yeni bitmiş bir tablo vardı. Şimdi genç adamın sesi hummalı bir nabız gibi atıyordu.

— Nasıl baba diye mırıldandı. Tablomu, eserimi beğendiniz mi? Dikkatle bakın ona.

İhtiyar baba o tarafa ilerledi ve dikkatle baktı. Tabloda güneşin doğuşu anlatılmak istenmişti. Beyaz köpüklü mavi dalgalara vuran kızıl ışıklar altında üç deniz kızı altın saçlarını yaymış, tanyıyorlardı. Ve tabloda hiç bir fevkalâdelik yoktu. Fakat genç sanatkar aynı heyecanla sözüne devam ediyordu:

— Bilsen baba bu tablo bana nelere mal oldu. Telâş etmeyin artık size herşeyi itiraf edeceğim. Bende resim sevgisi sizden geçmiş irsi bir şey olacak. Bütün emelim sizin gibi meşhur bir ressamın oğlu olduğumu isbat etmektir. Çalışmak, muvaffak olmak ve ressam Nedimin adını devam ettirmek istiyordum. Baba bende resim sevgisi bir ihtiras halini almıştı. Parise tahsile gittiğim zaman bir dakikamı boş geçirmiyordum, paletler ve boyalar içinde hummalı çalışmalarla eserlerime ruhumdan birşeyler katmak sanatın insanın içindeki bütün manevi boşlukları dolduran yüksekliğine erişmek istiyordum.

Bir gün yine odamda çalışırken, gözlerimin yandığını ve karardığını hissettim ve büyük bir merakla doktora koştum. Doktor gözlerimi muayene ederken yüzünde büyük bir endişe dolaştığını görüyor ve içim titriyerek bekliyordum. Ah baba bu intizar onların izdirabı! Kalbimin sıkıştığını ve beynimin yandığını hissediyordum. Nihayet muayene bitti. Doktor ellerini kurularken büyük bir ciddiyetle gözlerimin tehlikede olduğunu ve ancak hummalı çalışmalardan vaz geçersen mutlaka onları kurtarabileceğimi söyledi. Çılgına döndüm. Demek en sevdiğim şeyden ayrılmak mecburiyetindeydim. İçimde birşeyin boşaldığını duyuyordum. Ondan sonra bir zaman için resimle uğraşmadım. Fakat doktorun dediği gibi bu meşguliyetimi irademi kullanarak aslâ büsbütün bırakmadım. Ve size de bundan bahsetmedim. Paristen döndükten sonra daima odamda kapanışımı, sizinle ve muhitte gayet az olan temaslarımı bedbinliğime veriyor ve henüz gözlerim gördüğü için hiçbirşeyden şüphelenmiyordunuz.

Geçenlerde ressamlar arasında bir resim müsabakası yapılacağını duyunca bütün iradem san'at duygularımda eridi. Sekiz ay çalıştım. Gözlerim bahasına bütün ruhumu tabloma katmak, bislerle ruhun tabiatın esrarlı ve fusûn kâr güzellikleriyle kucaklaşan ahengini yaratabilmek, bence bu sonsuz tezatlarla yorulan ve aslâ aradığını bulamıyan zavallı varlığımın yaşamak sadetine değerd. Gözlerimin günden güne fenalaştığını hissetmekle beraber doktorun tavsiyelerine aldırmadan büyük bir ihtirasla çalışıyordum. Nihayet eserime son fırçayı vurmadan hayattımdan neler kaybettiğimin ancak o

zaman farkına varabildim. Şimdi sizide onu da zorlukla, çok zorlukla sezebiliyorum. Baba ben hislerimi ebedileştirmek bahasına gözlerimi verdim.

İhtiyar adam birden bir çılgılık kopararak onun üzerine atıldı ve başını göğsüne çekti. Çılgın gibi ağlıyor ve haykırıyordu:

— Macit oğlum sen kör oldun çocuğum. Neden bunu benden sakladın doğru mu bu söyle bana?

Genç adam başını kaldırdı. Yüzünde vazifesini yapan insanların ulvî tebessümü vardı. El'eyle babasının başını aradı ve okşadı.

— Üzülme babacığım. Ben çok mes'udum. Nihayet dünyada bütün ışık ve renklerin sonu da serâp ve ebedî karanlık değil midir? Halbuki ben tablonun birinciliği alacağına ve son eserimin adımı ebedileştireceğine o kadar eminim ki? Şimdi ona ressam gözleriyle bir daha bak ve kıymetini söyle bana!

İhtiyar adam hıçkırıklarla boğularak başını tekrar tabloya çevirdi. Ressam gözleriyle onda hiç bir fevkalâdelik görmüyordu! Fakat baba kalbiyle!

Birden birşeye karar vermiş insanların tavnyile başını oğluna çevirdi. Sesi gözyaşlarıyla telif edilemeyecek kadar kati idi. Onun yumuşak ve kumral saçlarını okşarken: "Tablon çok güzel ve sen birinci olacaksın,, yavrum eeye mırıldandı.

Güneşin son ışıkları küçük yakut damlacıkları gibi geniş odanın döşe mesine akıyor. Peri kanadı gibi hafif ve ılık bir rüzgâr tül perdeleri uçuruyor.

İhtiyar adam bir koltuğa yaslanan

HATAY SEYAHATI

"Çocuklar biz de 23 Nisanda Hataya gidelim.,

Bunu Müdür Bey Ankaralı arkadaşları teşyiden dönerken söylemişti.

Hatay! Atamın son armağanı olan bu güzel vatan parçasının ismini mukaddes bir kelime gibi birkaç kere tekrarladım. Görmediğim fakat fevkalâdeliğine her gün biraz daha inandığım bu yerlere biran evvel kavuşmak için sabırsızlanıyorum. Nihayet o gün geldi. Gözlerinden aynı heyecan okunan 56 arkadaş bir neş'e seli halinde istasyona aktı. Bizim için hazırlanmış

oğluna belki onuncu defadır gazeteleri okuyor:

[Yapılan resim müsabakayı "Güneşin doğuşu ve deniz," isimli tablosuyla, en meşhur ressamlarımızdan Nedim Beyin oğlu ressam Macit kazanmıştır. Genç ve kıymetli san'atkarın adı bu tabloyla ebedileşmiştir. Kendisini candan kutlularız.]

Genç adam yüzünde derin bir saadette ve gözleri bahasına olsa da adını ebedileştiren tablosunun kalbinin derinliğindeki hayaliyle memnun dinliyor. İhtiyar adamın gözlerinde de acıyla karışık bir tebessüm var. O da mes'uttur. Çünkü ressam gözüyle oğlunun tablosunun fevkalâde olmadığına inandıktan sonra ruhunun derin baba sevgisi ateşinden katarak, san'atının en son kudretiyle onun tablosunu yaratmış, Oğlunun adına müsabakaya yollanmıştı ve oğlu hiç bir zaman hakikati öğrenemeyecekti.

VI Edebiyat 539

Nerime Gündüz

vagona bindik. Tren de sanki son beklediği bizmişiz gibi hemen hareket etti. Etraf yemyeşil. Bu fasılasız yeşillikler insana bir rüya âleminde yaşıyormuş zannını veriyor. Oraya, buraya serpilmiş gelincikler, sanki az oluşlarının gururu ile, başlarını, henüz bir başak bile meydana getirmiyen buğdayların arasından uzatıyorlar. Köy yollarından hülya gibi yalnız gezenlerden başka kimseler yok. Tren durmadan ilerliyor. Fakat aceba eden, lokomatifi bazan alçalan, bazan yükselen bu yilankavi yolları hızla aşmak böyle yordu? Uzun uzun nefes alıyor ve homurdanıyor. Bir arkadaş herkesi daldığı âlemden uyandırdı. Çünkü O, bazılarımız için yepyeni bir manzara olan denizin görüldüğünü haykırmıştı. Evet deniz uzakta uysal bir çocuk sessizliği ile uzanıyor. Zaman ilerledikçe biz ona biraz daha yaklaşıyoruz. İşte nihayet Akdenizin son parçası olan İskenderun körfezini, sahibi imiş gibi kucaklayan sevimli vatan köşesi görünüyor.

* * *

Ellerimizde bizi hiç yormayan yol paketlerimizle Halkevine vardık. İskenderunun sıcaklığı, geldiğimiz yolun kısalığına rağmen nefeslerimizi güçleştiriyordu. Taş zeminli Halkevi bizim bol nefes almamızı temin ettiği gibi, ipek bir çarşaf gibi önümüzde uzanan deniz de zaten az olan yorgunluğumuzu büsbütün dindirdi. İki guruba ayrılarak hazırlanan otellerimize gittik. Biraz istirahat ettikten sonra, bu güzel memleketin güzelliğini seyrettik. Hocalarımızın başkanlığı altındaki guruplar

- Harp, zarurî ve hayati olmalıdır. Hayatı millet tehlikeye maruz kalmayınca harp bir cinayettir. Atatürk

Güzel Antakyada yüksek sırtlardan akan billür sular, bütün bu güzel yerleri görmeğe koşanlara tabiatın ebedi ve ruha sükün veren musikisini dinletir.

şehrin dört bir tarafına dağıldılar. Gurubumuz evvelâ memleketin kültür kaynağı olan Ortaokulu dolaştı. Bizi büyük bir muhabbetle karşılayan öğretmen ve kardeşlerimiz, neşemize neşe katarak hemen samimileşiveren bir hava içinde mekteplerini dolaştırdılar. Yabancı olduğumuz muhiti bize iyice tanıtmak üzere Iskenderun Ortaokul jimnastik öğretmeni Bay "Şerif Çamlıbel,, gurubumuza iştirak etti. Mektepten ve arkadaşlardan çok iyi intibalarla ayrıldık. Bay Şerif Çamlıbel bizi şehirden az uzak bir tepeye götürdü. O tepenin adını şimdi bilmiyorum; o, zaman da öğrenmemiştim. Fakat biz oraya "Pınartepe,, adını koyduk. Uzun zaman yol yürümeğe alışık olmayan bacaklarımız tepenin az meylinde bile kuvvetini kaybetti. Tepenin en üstüne çıktığımız zaman nefesimizin kesileceğini zannettik. Fakat buradan gözüken manzara insana, değil nefesini, kendisini bile unutturuyor. Bütün Iskenderun ve deniz ayaklarımızın altında. Yemyeşil ağaçları, tarlaları, muntazam yolları ve temiz yüzlü evleri ile denizin rengini almıya çalışıyor.

Hava hafif kararıyor. Artık akşam

oluyor. Kimse saate bakmak istemiyor. Çünkü o, bu güzel yerlerden ayrılıp otele gitmek zamanının geldiğini söyliyecek. Sahili takibederek ilerliyoruz. Alaca karanlık ortalığı sardı; hafif mehtap var. Yarın mutlu gün 23 Nisan Şehir elektriklerle süslü. Biz onların akislerini denizde seyrediyor ve etrafta bu büyük günün yıl dönümünü kutlulayan mesut, heyecanlı sesleri işidiyoruz. Ne kadar dursak yine doyamıyacağımız bu güzelliğten ayılıyor ve Ordu evinin bahçesinde radyonun çaldığı güzel parçalarla yorgunluğumuzu unutmaya çalışıyoruz. Gece seyahatımızın güzelliğinden aldığımız tatlı bir sükünla geçiyor.

Saat 7,5, herkes hazırlanmış. Otelin kapısında bizi Antakyaya götürmek için otobüsler bekliyor. Antakyada merasime iştirak etmemiz kararlaştırılmış; onun için otobüsler muntazam yollarda rüzgâr hızı ile ilerliyorlar. Ve biz ruhumuzun bütün coşkunluğu ile şarkı söyliyerek etrafımızda uzayıp giden güzel bahar tabiatının neşesine iştirak ediyoruz. Otobüsümüz bir anıtın önünde duruyor. Vatani için döğüşenlerin hatırasını incitmemek için

- Saltanatı ferdiyeye ve onun temsil ettiği meş'um bir şekli idareye tevcih edilen silâh mukaddestir. Atatürk

sükûn ve saygı ile iniyor; içimizde birbirimize anlatmaya muktedir olamadığımız duygularla mukaddes taşın etrafında sıralanıyoruz. Gözlerimizin önünden destanlaşan kahramanlar, yurd için ö'len aziz şehitler geçiyor. Gözlerimiz yaşlı, ruhlarımız ebedî âlemlere dalarak; mütevazî çelengimizi sükûn içinde oraya bırakıyor ve yine aynı yüksek hislerle ayrılıyor. Antakyada kalabalık bir halkın samimî ve hoş nazarları arasında otobüsten iniyoruz. Bu mes'ut günün her safhasına biz de bütün varlığımızla iştirak ediyoruz. Dinlenmemiz Kız Lisesinde geçiyor.

Harbiye; bu yer kalplerimizde hiç silinmiyen hatıralar bırakıyor. İnsan burada kendini rüya âleminde zannediyor. Muhtelif basamaklardan atlayan sular yüzlerimize sis yağmuru gibi billûrlaşmış zerrecikler halinde geliyor. Bu beyaz köpükleri herkes kucaklamak, bu fevkalâdeliği doyadoya seyretmek istiyor. Suları bu tatlı şırıltılarını dinliye dinliye uyumayı o kadar istiyorum ki... Fakat Antakyalı arkadaşların bizim için tertip ettikleri çayda bulunmak lâzım. Gördüklerimize doyamamaktan gelen bir hüznle bu yerlerden ayrılıyor.

Büyükçe bir salonda itina ile hazırlanmış iki uzun masa; örtüleri onları hazırlayanların yüzleri gibi tertemiz. Vali Bey de hazırlanan bu çaya neş'e veriyor. Kendisinin yarattığı samimî hava bizi kırk yıllık misaîr ve ev sahibi gibi birbirine yaklaştırıyor. Vali Beyin orijinal suallerine verilen cevaplar ve müzik hocasının çaldığı güzel bir parçayı dinliyerek çayımızı içiyoruz. Bu zamanda hiç sevilmeyen saat; bize gitme zamanının geldiğini fısıldıyor. Güzel memleket ve onun

öz vatandaşlarından silinmez intibalarla ayrılıyor.

Aynı yollar, aynı neş'e ve yine Iskenderun. Ortalık tamamen karanlık bu gece Iskenderunda son gecemiz Biraz eylemek, müzik dinlemek; biraz da yorgunluğumuzu dinlendirmek için Ordu Evine gidiyoruz.

Bu gece deniz de çok güzel. Otelde herkes uyuyorken ben başımın ucundaki penceden uzun uzun ona bakıyorum. Her akşamki halini bilmiyorum. Fakat bu akşam deniz; bazan gördüğüm ve tahayyül ettiğimden bambaşka. Aydınlıklar içinde pırıl, pırıl yanan sular, akşamın ilk saatinde üzerine düşen solgunluğu ve karanlığı emmiş, yalnız o da; yüzünden bu mutlu gecenin ışıklarını aksettiriyor. Bana öyle geliyor ki... Tabiat burada her yerdekenden daha cömert. Sahile sıralanmış bodur palmyeler arasından bir gümüş tozu gibi sızarak yere düşen ay ışığı onların dallarıyla garip hayaller meydana getiriyor. Hava güzel, her şey güzel; uykunun elleri gözlerimi kapatıyor.

Sabahleyin erken uyandım; arkadaşlar hazırlanmışlar. Son günümüzde biraz sandalla dolaşmak istiyoruz. Bu arzumuz da yerine geliyor. Gelen sandalla lâcivert denizin şefkatli bir anne eli ile yatırılmış gibi dalgasız yüzünde ilerliyor. Suları göğüsleyerek süzülüp açılan sandalımızın ufukta kendi gölgesi ile yarış etmesini öyle istedim ki... Ama nafile burada yalnız değilim. Gök, bulutlar denize bakarak ayarlanmışlar gibi.. Her taraf masmavi. İşte biz bu mavilikler arasında tam 2 saat dolaşıyoruz.

Trende her yerimiz yosgun fakat yalnız kafamız binlenmiş olarak dönü-

Bir Köpeğin Sadakatı

Sâdik olmak ve sâdik kalmak hayatta pek önemlidir. Sadakat insanlığın en büyük bir meziyetidir. İnsan iyi ve sadık bir arkadaşına her şeyi ni hattâ canını bile emanet edebilir. Bir kimse için, sadık olmıyan bir arkadaşla dolaşmak yalnız gezmekten daha çok tehlikelidir. Bu sadakat hayvanlara kadar sirayet etmiştir. Öyle sadık hayvanlar vardır ki, insana en iyi ve güvenli bir arkadaştır. Size en sadık hayvan olarak, insanlarla en çok teması olan köpekten bahsetmek isterim. Köpek ekmek yediği kapıya hiyanet etmez. Köpek, kendine ekmek uzatan, okşıyan eli ısırmaz. Bunlardan birisi anlatayım:

Adamın biri, k peğile beraber yola çıkıyor. şehirde uzaklaşıyorlar. İnsanlardan uzak kimsesiz ve yalnız tabiatın güzellikleriyle süslenen bir ormanda ilerliyorlar. Yolun uzunluğile yorulan adam dinlenmek için bir ağacın dibine oturuyor. Tabii köpek te beraber. Orada bir müddet istirahat ettikten sonra adam yoluna devam

yoruz. Kafalarımızda bu güzel vatan parçasının ve onun sevgili insanların binbir hatırasıyla yüklü olarak Adana ya geliyoruz.

Güzel Hatay! Sen bu güzelliğin ile daima bizimsin ve ebediyete kadar bizim olarak kalacaksın. Ata sana aradığın mevkii verdi; biz de seni kendi aramızda görmekten en büyük saadeti duyuyoruz.

4 C. 702

H. Ilgaz

ediyor. Fakat parasını oraya düşürüyor. Köpek bunu seziyor. Başlıyor bağırmağa, ulumaya, sıçramaya; maksadını anlatamıyan zavallı köpek, kudurmuş diye sahibi tarafından tabanca ile vuruluyor. Aldığı bu acı yarının tesiriyle inliyen köpek sahibine sadakatını isbat etmek için hayatının s nen son dakikalarında bile efendisinin gözlerine baka baka bağırıyor. Tekrar geldikleri yola dönüyor. Bu h dise karşısında şaşıran adam, köpeği takip ediyor. Hemen ılgın gibi köpeğin cesedi üzerine atılıyor. Orada parasını görüyor. O para ki, kendisinin ve ailesinin saadetini temin edecek yegâne varlığıdır. Zavallı köpeğin maksadı artık sahibi tarafından anlaşılmıştır. Ne çare ki iyi, sâdik arkadaş, bir hakikat karşısında efendisinin saadeti uğrunde hayatını feda etmiştir.

Adam, hayatını sefaletten kurtaran sadık arkadaşının ölümüne acıyan gözyaşları döküyor ve kendi e ş ncesizliğine lanet ediyor.

şimdi bu köpeğin yerinde sadık olmıyan bir insan olsaydı ya o parayı çalar veya arkadaşına hiyanet ederdi. şunu söylemek isterdim ki hain bir kimse ile arkadaşlık etmektense bir kopeğe sahip olmak daha doğrudur.

4 D. 706

Mediha Koçak

Musikî Terbiyesi Hakkında

Düşünceler

Baharın Adanaya göç etmeye başladığı ılık bir günün akşamı idi. İçeride tatlı bir baygınlık veren portakal ve limon ağaçlarının çiçekleri, yukarıda tatlı, parlak yüzü ile daima bizi aydınlatan aydede, en sonra şen civiltıları ile, yaşamının büyük bir saadet olduğunu söyleyen, kuşlar vardı.

Bahçede kimse yoktur. Yalnız odanın açık penceresinden, etrafa yayılan iç işleyen tatlı bir piyano sesi geliyordu. Birdenbire merdivenlerde, kol kola girmiş üç genç kızın yürüyüşlerini, ruhlarını, hatta kafalarını bile müziğin ahengine uyduarak bahçeye indikleri görüldü. Onlar şöyle konuşuyorlardı:

Soldaki — musikî ne tatlı şey, dünyadaki sanatların en tesirlisi, en maddî olmayanı, en ebedisidir.

Ortadaki — Evet musikî bütün ruhi hayatı ahenkli bir surette anlatan bir lisandır.

Sağdaki — Yalnız o kadar mı ya diyerek söze karıştı. Musikî bütün kederlerinizi heyecanlarınızı, avutan, arzularınızı tatmin eden ve bize yaşamın tadını veren sonsuz bir menbadır. Bilmez misiniz? Yoksa görmediniz mi? Koyunlar bile kaval dinlerken nasıl sakinleşirler. Hatta geçenlerde Yedigönde okumuştum: Vaktiyle bilmem hangi memleketin kadınlar hapisanesinde çıkan bir isyanı kimse bastıramadığı halde Şöpenin bir parçası işi halledivermişti. Şimdi diyebilirim ki musikî ruhi hayatımızın tercümanıdır.

Müzikten uzak yaşadığımız bir an var mı? Nasıl yemek yemek bizim için hayatî bir ihtiyaç ise, musikî de ruhi bir ihtiyaçtır. Bakınız Rubinste'in ne diyor: "Musikî müteheyyiç kalplerdeki kederi uyutur."

İşte bu kadar muhtaç olduğumuz musikîye biz de ilk çağımızda yer ve ehemmiyet vermeliyiz.

İlk çağında musikî terbiyesi almış olan bir çocuğun istikbalinden emin olunabilir. Çünkü musikî ahlâkın ilerlemesinde, çocuğun uzuvlarının ve ruhi hayatının inkişafında mühim roller oynar. Çocuk bu suretle çalışmanın tadını, iyi ile güzeli ayırt etmeyi, öğrenmiş ve diğer uzuvlarının inkişafı ile başka ilimlerde de ilerlemesinde iyi bir zemin hazırlamış olur. Bu suretle yetişen kimselerden teşekkül eden cemaat yükselir ve daima terakki eder. Emil de Girardin şöyle demiştir. "Musikî bir saat minesidir ki yapılmış olan terakki saatlerini gösterir."

Ortadaki sordu :

— O halde çocuklarımıza musikî terbiyesi verebilmek için acaba nasıl bir yol takip etmeliyiz?

Sağdaki — Çok iyi sordun, şimdiye kadar kıymet ve ehemmiyet verilmeyen dertlerimizden birisi de musikîdir. Bir çocuğa musikî terbiyesi verebilmemiz için, doğduğu günden itibaren muhitine ehemmiyet vermeliyiz. Çocuğa bakan annelerin veyahut dadıların yanlış seslerle söylemelerine mani olmak, daimi surette doğru çalınan parçalar ve şarkılar dinlettirmek

Arkadaşlık bize hayatı sevdiren yegâne rabıta dır.

şarttır. İyi bir muhit içerisinde yetişen, yarı kastım, az çok musikiden anlayan bir aile içinde yaşayan, bir çocuk şüphesizdir ki diğer çocuklardan daha iyi yetişir. Fakat bunun aksine hiç hevesi olmayan bir çocuğun iyi yetişebildiği gibi, hiçbir şey bilmiyen bir muhit içerisinde fevkalâde istidatlı kimselerin yetişebildiği de vakidir. Fakat her ne olursa olsun musikinin muhitte alâkası çoktur. Sonra çocukta musiki istidadı olup olmadığına bakmalı, eğer istidad olduğu anlaşılırsa kuvvetli bir öğretmen tarafından ders aldırılmalıdır. Ebeveynin takip edeceği yol bundan ibarettir. Elverirki çocuk muktedir bir öğretmen eline bırakılabilmiş olsun.

Şunu da hatırlamamız lâzımdır ki musikinin verasetle alâkası vardır.

Onaltıncı asırdan on sekizinci asra kadar mütemediyen Almanyaya musikişinas yetiştiren "Bach,, ailesi mükemmel bir misaldir. İşte musikiye öyle bir heves göstererek çalışmalıyız ki bizden olacak çocuklar da is-

tidadı bizden alabilsinler. Halbuki öyle kimseler gördüm ki " Niçin musiki ile uğraşmıyorsunuz ?, denildiği zaman "Sesim güzel değil de ondan,, deyiverirler. Halbuki musikiyi sevmek veya onunla uğraşmak için sesin güzel olmayışı bir mahsur teşkil etmez.

Şu halde musikiden hoşlanmıyan bir kimseye duygusuz diyebiliriz. O kimseler ki bir ağaç parçasından farksızdırlar. Hulâsa musiki öyle derin bir san'at kaynağıdır ki onu anlatmaya ne kudretim ne de zamanım yeter. Bakınız kardeşler Ankara radyosu ne diyor!

"Burası Ankara Radyosu, şimdi dinliyeceğiniz parça Bethoven'in dokuzuncu senfonisidir,,

"Benim musikimi her kim ki bütün şümuli ile anlarsa o insan başkalarının sebebiyet verdiği sefaletlerin hepsinden azâde kalacaktır,, diyen Bethoven dokuzuncu senfonisi ile bizi yüksek âlemlerin kucığına çağırıyor.

5 B. 299

Âliye Uzlukaya

G E C E

İnsarı bütün benliğinden sıyrarak tabiatla başbaşa bırakan, saadette, ızdırabı, hayalle, hakikatı birleştiren hül-ya gibi, hafif derin ve içli ilkbahar gecelerinden biri...

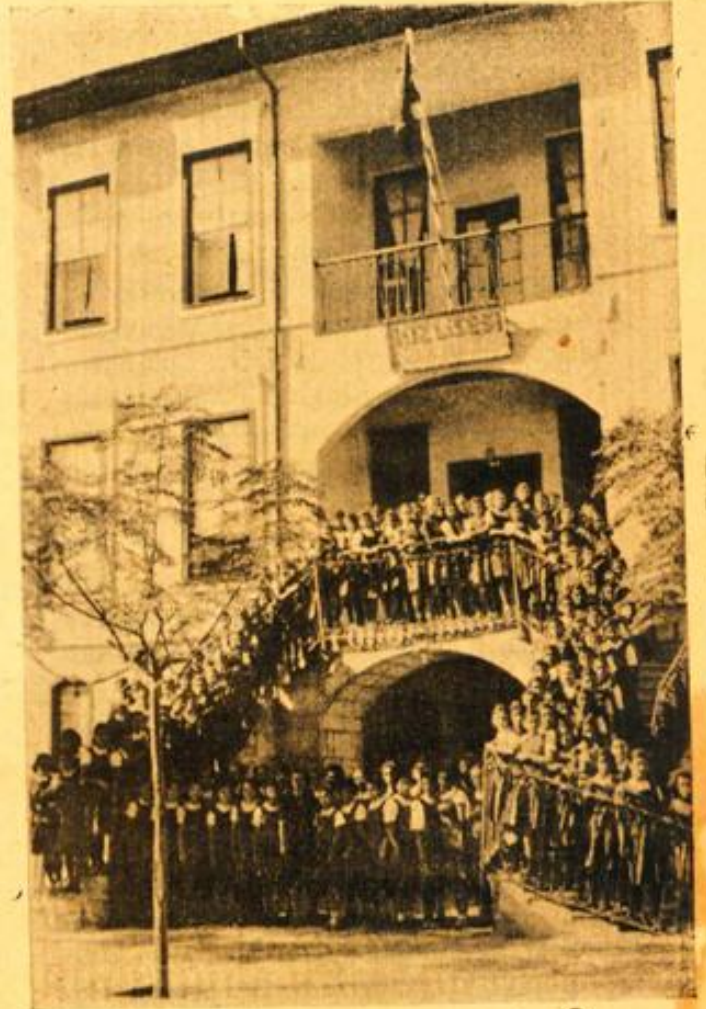
İçimde bir çocuğun sonsuz neşesiyle büyük bir durgunluk ve hüznü yanyana yaşatan garip bir tezatla sâhilde dolaşıyorum.

Ay bir sfenks sükûnile kenarları yıldızlı lâlelerle süslenen gök yüzünde yükseliyor.

Hezşey onun etrafa serptiği ince ve gümüşten tül yığını altında bir çocuğun saf ve mahmur uykuya dalmış gibi.

Küçük ılık bir rüzgâr bütün mevsimlerin derin güzelliğini birleştiren baygın kokuyu mevcudatın en küçük dalgalar şekillenmiş musiki nağmeleri gibi sahili okşıyarak lacivert dantelâ parçacıkları halinde dağılıyorlar.. Uzaklarda, yalnızlığın, sessizliğin ızdıraptan ördüğü nağmelerle hıçkıran bir kemansesi tarif olunamıyan, yalnız hissedilen ve duyulan ilâhî varlığa Tanrıya yükselmek ister gibi uzuyor vo damla damla enginlerde eriyerek oradan ruhuma akıyor... Ve ben bu akışta muztarip bir insanın şekillenmiş acılarını, iniltili feryatlarını duyuyorum.. Bu nağmeleri iztirap çeken bir kalbi anlatıyor..

Bîden kemanın hıçkırıklarına rekabet edercesine yükselen şakrak bir kahkaha bana başımı çevirtiyor.. Kü-

Mektep, altında yaşadığımız çatıların en mukaddes ve en çok sevilenidir

çük ışık damlası gibi ve neşe dolu bir sandal ağır ağır önümden süzülüyor.. Onun gittikçe gümüşleşen silüetini takip ederken gayri ihtiyari mırıldanıyorum:

Hayat güzeldir... Fakat mes'ut olanlar için

VI Edebiyat
N. G.

Dünyayı dolaşan esrarlı tel nasıl bulundu ?

İşaretleri telle uzaklara göndermek usulüne telgraf denir. Yunanca (Uzaktan yazmak) manâsına gelen bu isim tam yerindedir. Telgraf sayesinde bir çok güçlüklerden kurtulduk. Bu mucize bir kişi tarafından olmamıştır. Bir çok âlimlerin birbirlerine yardımı ile şimdiki telgraf meydana gelmiştir.

Telgrafın kimin tarafından icat edildiğini bir cümle ile söylemek imkânsızdır. Bu şeref tek şahsa verilemez. Telgrafın keşfinde bir çok kimselerin rolü vardır. Bir vahşinin dumani uzaktaki arkadaşları tarafından görülmek üzere yaktığı ateş te bir nevi telgraftır.

Elektrik telgrafını icat eden ilk insanın kim olduğu kat'i olarak bilinmiyor.

1753 senesinde ismi malûm olmayan bir adam İskoçyada neşretmiş olduğu bir makalede elektrik ceryanları ile haberlerin gönderilebileceğini bildirmiştir. Bu adam iki proje ortaya atmıştı. Birinde alfabenin her harfi için bir tel kullanmak tavsiye ediliyordu. Bu usule göre A. harfine mahsus telden ceryan geçince telin öbür tarafındaki adam bu harfin gönderildiğini anlayacaktı. Bu ceryan telin alıcı nihayetindeki bir kâğıt parçasına tesir edecek ve kâğıt üzerine A harfi yazılacaktı. Yahut ceryan otomatik bir mürekkepli kalemi müteessir edecek ve bu kalemle kâğıda bir işaret koyacaktı. İkinci proje daha mükemmeldi. Bu projeye göre iki merkez arasına bir tel çekilecekti, telin öbür tarafındaki mürver özü yuvarlağı elektrik ceryanının tesiri altında bir çana vuracak ve bu darbeden gönderilen harf anlaşılacaktı.

Bazılarının iddiasına göre bu adamın "Greencok,, doktorlarından Char-

les Morrison olduğu anlaşılıyor. Bu usul bugün telgraf işlerinde kullandığımız usule çok benzer. Fakat o' sıralarda yaşayan insanlar bu projeleri tatbik sahasına çıkarabilecek vasıtalara malik değildiler. İyi bir telgraf vermeye kâfi miktarda elektrik temin edilemiyordu.

Nihayet, Voltanın keşifleri muvaffakiyet yollarını açtı. Bundan başka İngiliz âlimlerinden "Humphrey, Davy ve Faraday,, gibi büyük âlimlerin telgrafın keşfinde büyük hizmetleri dokunmuştur..

Londra tüccarlarından birinin oğlu olan "Sir Francın,, evinin bahçesinde 13 K. M. uzunluğunda telgraf teli çekerek tecrübelerine başlamıştır. Ve bir çok çalışmalardan sonra bir makine meydana getirmiştir. Bunu islah ederek hükûmete müracaat etti. Fakat hükûmet elile çalıştırılan semfer usulü ile haber gönderiyordu. Ve bu yeni keşfe aldınış etmediler. Ronald kıskanç bir adam olmadığı için bu işle uğraşanlara yardım etti. Ve ölümünden bir sene evvel Telgrafın keşfini göreyerek sevinçle hayata gözlerini yumdu.

Bu muvaffakiyeti temin edenlerden Sir Charles ve Sir William vardır. Bunlar yaptıkları keşiflerden dolayı (Sir) rütbesini kazanmışlardır. Ve İngilterede ilk telgrafı kurmağa muvaffak olmuşlardır.

1837 de asıl ve en mükemmel telgrafı bulan Amerikalı Morstur. Bu keşfinde çok muvaffak olmuştur. Koyduğu alfebe harfleri halâ Mors alfebesi diye kullanılır. Edison 1874 de bir tek telde çok muhabere temini çaresini bulmakla telgrafçılığa büyük yardımı dokunmuştur.

3. C. 432

Kayahan Tunçay

Fiyatı 12,5 Kuruş

Basıldığı Yer :
ADANA TÜRKSÖZÜ Bs.